

การพัฒนา รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหา
การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร
The Model Development of Prevention and Solution in
Premature Pregnancy of Teenagers
in Kamphaengphet Province

สุชาติ รัตธา^{1*}, เรขา อรุณวงศ์², รัชณี นิธากอร์³
Suchat Ratta^{1*}, Raka Arunwong², Ratchanee Nithakorn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร 4) เพื่อประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น การดำเนินงานวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น 2) การศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไข 3) การพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพ ได้แก่ พัฒนาการของวัยรุ่น ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุขและด้านสื่อสารเทคโนโลยีมีผลต่อการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นและทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาสังคมต่อไป
2. วัยรุ่นต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครอบครัวและชุมชน

^{1*} นักศึกษาศาสนาวิชาพุทธศาสน์การบริหารและการพัฒนา, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, e-mail: Suchatratta@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3. รูปแบบการป้องกันแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นที่พัฒนาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงสร้าง การดำเนินงาน เจาะลึกสู่ความสำเร็จและผลผลิต โดยโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยงานด้านสาธารณสุข เป็นแกนนำหลักและหน่วยงานด้านการศึกษาและด้านสังคมเป็นคณะทำงาน การดำเนินงานให้แกนนำหลักมีบทบาทคือการสร้างความตระหนักรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งคณะทำงานการสร้างความสัมพันธ์และรวมผลงานสรุปและเผยแพร่ ส่วนบทบาทของคณะทำงาน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และปรับปรุง ให้มุ่งเน้นกิจกรรม 1) การส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร 2) การป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 3) การรักษาพยาบาลวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ 4) การฟื้นฟู ร่างกาย จิตใจและสังคมของแม่วัยรุ่น

4. ผลการประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น พบว่า ด้านความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

Abstract

The purposes of this research were 1) to study condition and unwanted pregnancy problems, 2) to study needs to assist in prevention and solutions of unwanted pregnancy, 3) to develop the model for unwanted pregnancy prevention and solutions, and 4) to evaluate the model for unwanted pregnancy prevention and solutions. The research was divided into four stages consisting of 1) studying the condition and unwanted pregnancy problems in teenagers. The second stage was studying needs to assist in unwanted pregnancy prevention and solutions in teenagers. The third stage was developing the model for unwanted pregnancy prevention and solutions in teenagers. The fourth stage was evaluating the model for unwanted pregnancy prevention and solutions in teenagers.

Results were as follows:

1. The results from studying condition and unwanted pregnancy problems of teenagers in Kamphaengphet Province showed that the development of teenagers, education factor, public health service and communications technology

affected unwanted pregnancy in teenagers and caused health problems and social problems.

2. Teenagers wanted to get help in unwanted pregnancy prevention and solutions from teachers, health officers, their families and communities.

3. Development results in model for unwanted pregnancy prevention and solutions of teenagers in Kamphaengphet Province had eight components as follows: principles, aims, objectives, target, structure, operations, conditions for success and outcomes. The structure consisted of leaders and a working group. The leader's role was to create awareness with the related authorities and to establish a working group for creating an ongoing relationship, and to include summary results and publish reports. The role of the working group included a shared plan, operating, checking and revision by focusing on promoting the knowledge to prevent unwanted pregnancy, sexually transmitted diseases, medical treatment for pregnancy teenagers, and revitalization of physical, mental and social development of teenage mothers.

4. The results from the unwanted pregnancy prevention and solutions in teenagers showed that the overall was at a high level. When classifying into the accuracy, consistency, suitability, possibilities and its benefits overall was at a high level.

Keywords: Model, Unwanted pregnancy

บทนำ

จังหวัดกำแพงเพชร กำลังประสบปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น มีสถิติที่ระบุไว้ที่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชรจากรายงานการคลอดของโรงพยาบาลในจังหวัดกำแพงเพชรปี 2550–2553 ได้รายงานสถานการณ์การคลอดของหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร, 2556: 4) พบว่า ใน พ.ศ. 2550 คิดเป็นร้อยละ 18.8 และ พ.ศ. 2551–2555 คิดเป็นร้อยละ 21.6 22.6 22.7 24 25.20 ตามลำดับ ซึ่งคิดว่ามีการเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่องค์การอนามัยโลกกำหนดตัวชี้วัดการตั้งครรภ์ของหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี ไม่ควรเกินร้อยละ 10 (กรมควบคุมโรค, 2554: 56) ซึ่งสถานการณ์ปัญหาที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จังหวัดกำแพงเพชรได้ดำเนินงานโดยมีหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกำแพงเพชร เป็นเจ้าภาพ

ในการดำเนินงาน ได้ขับเคลื่อนเครือข่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขและองค์กรเอกชนฯ มาช่วยกันแก้ไขปัญหา โดยให้มีการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาของแต่ละหน่วยงาน จากการศึกษาการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า กิจกรรมมีความหลากหลายแต่กลับพบว่าผู้ปฏิบัติมีความคิดขัดแย้งกันเกิดขึ้น คือ สาธารณสุขแก้ปัญหาโดยการกระจายงบประมาณมาให้ครอบครัววัยรุ่นแต่ได้รับการวิจารณ์จากครูว่า เป็นการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ เป็นการชี้โพรงให้กระรอกหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาอบรมเรื่องทักษะการปฏิเสธในขณะที่บรรจุนี้อันนี้ในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษากลายเป็นการทำกิจกรรมซ้ำซ้อนกัน ข้อมูลนี้สะท้อนถึงการดำเนินงานที่ต่างคนต่างทำ และจากการศึกษาของ ศศิ กฤษณะพันธ์ (2557) และ อาจารย์ผลประเสริฐ และคณะ (2554: 12) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรและได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องก่อนวัยอันควรไว้ คือ “ต้องอาศัย ความร่วมแรง ร่วมใจ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา โดยผลักดันอย่างมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง” โดยการร่วมกันแก้ไขปัญหาในเชิงบูรณาการร่วมกัน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้บูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ส่วนการศึกษา การสาธารณสุข และภาคสังคม เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการค้นหาคำประกอบที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นแนวปฏิบัติที่สัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลเกิดเป็นแนวทางการทำงานที่ชัดเจนตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของวัยรุ่น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร
4. เพื่อประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์แม่วัยรุ่น และการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบในหน่วยราชการ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาสภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยมุ่งค้นคว้าเนื้อหาในด้านพัฒนาการของวัยรุ่นและปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นตามแนวคิดของ กองอนามัยเจริญพันธ์ (2552: 66) และ วิโรจน์ อารีย์กุล (2553: 67) กับปัญหาทางสุขภาพและปัญหาสังคมของวัยรุ่นตามแนวคิดของกรมควบคุมโรค (กรมควบคุมโรค, 2554: 15) และ (บุญยิ่ง มานะบริบูรณ์, 2553: 113-117) และ (กองอนามัยการเจริญพันธ์, 2552: 10)

ขอบเขตด้านวิชาการ

1. การวิเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล ในการวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2556 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสและการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2554 ของ ปาจารย์ย์ ผลประเสริฐ และคณะ (2554)

2. การสัมภาษณ์แม่วัยรุ่น

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ตัวแทนแม่วัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรที่คลอดตั้งแต่เดือนตุลาคม 2555-กันยายน 2556 จำนวน 110 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น อำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร ละ 10 คน

3. การสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบ

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบในหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก ทั้งหมดจำนวน 110 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น อำเภอละ 1 คน จำนวน 11 คน

2) ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งหมด 32 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น อำเภอละ 1 คน จำนวน 11 คน

3) ครูแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา 32 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น อำเภอละ 1 คน จำนวน 11 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดทั้ง 3 กลุ่มจำนวน 33 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

สภาพการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรและปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร โดยการตอบแบบสอบถาม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาในด้าน ความต้องการรับความช่วยเหลือด้านการศึกษา ความต้องการรับช่วยเหลือด้านสาธารณสุขและด้านสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ตามแนวคิดของพรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 102-110)

ขอบเขตด้านวิชาการ

ประชากร ได้แก่ วัยรุ่นชายหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 29,843 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วัยรุ่นชายหญิงที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 383 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การร่างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและ 3) การตรวจสอบรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาด้านการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ด้าน

สาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสังคมในตามแนวคิดของ เกลิมศรี อานกำบัง (2552: บทคัดย่อ) และ ปาจารย์ ผลประเสริฐ และคณะ (2554: 12) ด้วยวิธีการ การสร้างเครือข่ายและวงจรกิจกรรมงานคุณภาพ (ธนา ประมุขกุล, 2544: 14) ให้เกิดความร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรจังหวัดกำแพงเพชร อย่างเหมาะสมและมีความเชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผลระหว่างหลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงสร้าง การดำเนินงาน และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และผลผลิต ตามแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ และคณะ (2550) และ มานะ อัครบัณฑิต (2553)

ขอบเขตด้านวิชาการ

1. การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ผู้วิจัยได้จากการพิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการพัฒนารูปแบบจำนวน 3 คน

2) เป็นผู้บริหารของหน่วยงานระดับจังหวัด เขต ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงาน ชำนาญการขึ้นไป ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นจำนวน 5 คน

2. การยกร่างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้วิจัยได้จากการพิจารณาเลือกผู้ระดมความเห็นจำนวน 12 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการพัฒนารูปแบบจำนวน 4 คน

2) เป็นนักวิชาการของหน่วยงานด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ที่เป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น จำนวน 8 คน

3. การตรวจสอบรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้องและความถูกต้องของรูปแบบ โดยซึ่งผู้ระดมความเห็น ที่ผู้วิจัยได้จากการพิจารณาเลือกจำนวน 14 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการพัฒนารูปแบบ จำนวน 9 คน

2) เป็นผู้บริหารของหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด เขต ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ที่มีตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นจำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น จังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและการประชาพิจารณ์

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาการประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาการประเมินรูปแบบที่ประกอบด้วย การประเมินความถูกต้อง ความสอดคล้องความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรตามแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2552: 36-50)

ขอบเขตด้านวิชาการ

1. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

1) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการพัฒนารูปแบบจำนวน 20 คน

2) เป็นผู้บริหารของหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นจำนวน 9 คน

2. การประชาพิจารณ์ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้แหล่งผู้ให้ข้อมูลในการประชาพิจารณ์ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1) กลุ่มสาธารณสุข ได้แก่ ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 2) กลุ่มด้านการศึกษา ได้แก่ ครู อาจารย์ที่สอนวิชาสุขศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 3) กลุ่มสังคม ได้แก่ นายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน องค์กรพัฒนาสังคม ผู้ปกครองวัยรุ่น จำนวน 40 คน

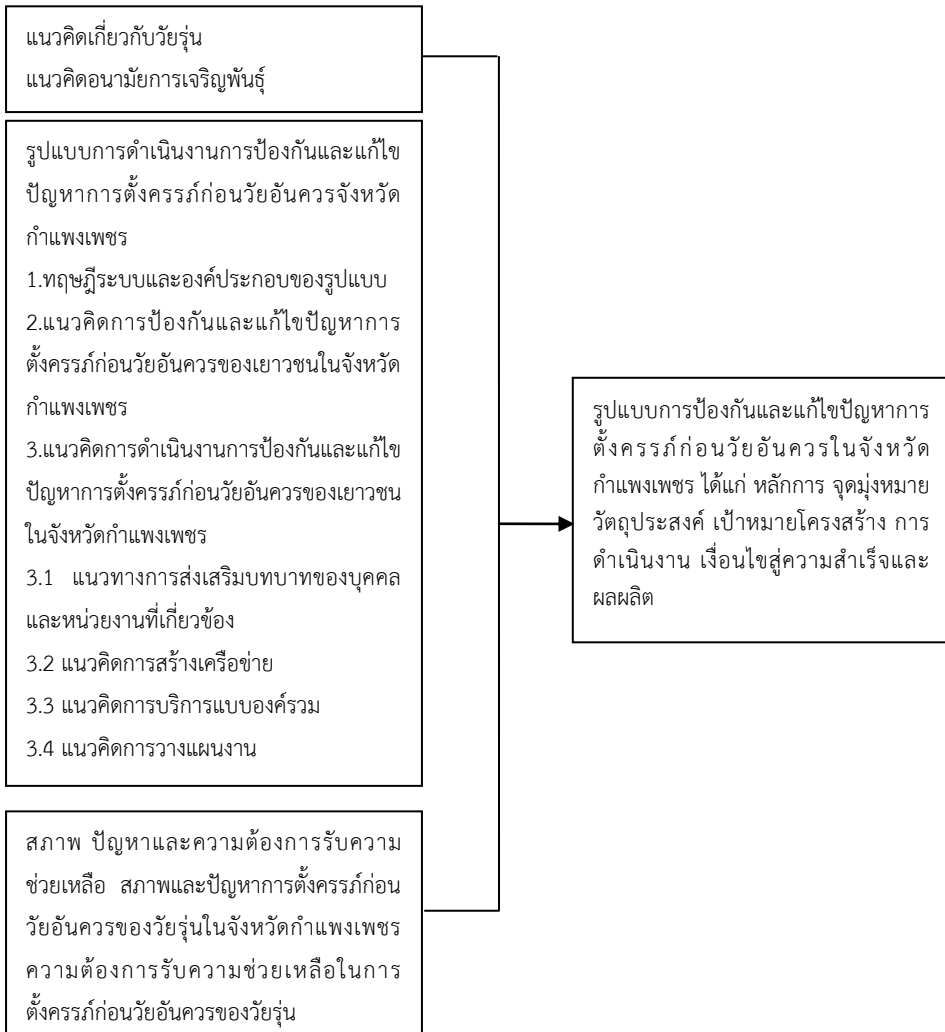
กลุ่มที่ 4) ตัวแทนวัยรุ่น ได้แก่ แกนนำวัยรุ่น จำนวน 4 คน รวม 14 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ผลการประเมิน ความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีกิจกรรมดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น
2. การสัมภาษณ์แม่วัยรุ่นเกี่ยวกับ พัฒนาการทางด้านร่างกาย สภาพอารมณ์และสังคม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการตั้งครรภ์ ระหว่างการตั้งครรภ์และหลังคลอด
3. การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กในสถานบริการสาธารณสุขและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและครูแนะแนวในระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นและแนวทางป้องกันและแก้ไขที่เคยดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร โดยการตอบแบบสอบถามของนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้น ม.2 และ ม.5 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาถึงความความต้องการรับความช่วยเหลือ 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ด้านครอบครัว ชุมชนและสื่อสารออนไลน์

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 3 กิจกรรม

1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ หลักการทำงานที่ดี ขอบเขตของงาน แนวทางป้องกันและแก้ไขเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการระดมความคิดเห็นในการยกย่องรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงสร้าง การดำเนินงาน เงื่อนไขสู่ความสำเร็จและผลผลิต
3. การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเป็นการระดมความคิดเห็นในการตรวจสอบรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีกิจกรรมดังนี้

1. การตอบแบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ
2. การประชาสัมพันธ์เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเนื่องจากรูปแบบไม่มีการทดลองใช้

ผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 สภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ปรากฏ คือ สภาพทางพัฒนาการ ได้แก่ สภาพทางกายของแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่มีประจำเดือนครั้งแรกเร็วขึ้น ดัชนีมวลกายอยู่ในช่วงสมส่วน มีหน้าอก เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุ 11 ปี และส่วนใหญ่ตั้งครรภ์ในช่วงอายุ 16-18 ปี ด้านอารมณ์และด้านสังคม พบว่าในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ส่วนใหญ่แสดงอัตลักษณ์ มีความรู้สึกรักตนเองชอบสร้างเสน่ห์ด้วยการดูแลตัวเอง รักสวย รักงาม เรียบร้อย เปิดเผย อารมณ์อ่อนไหวง่าย มีเพื่อนสนิท เชื้อเพื่อน ติดเพื่อนอยู่เป็นกลุ่ม ในช่วงมีเพศสัมพันธ์กับเพศชายแต่ยังไม่ตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่มีความรู้สึกรักและผูกพันมากขึ้น ปิดเรื่องราวตนเองไม่ต้องการให้พ่อแม่รู้ มีความลับ มีทัศนคติเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ว่าเป็นเรื่องธรรมดา เปิดเผยเรื่องเพศ เลียนแบบตะวันตกบางคนคบเพื่อนชายหลายคน ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่สนใจการเรียนรักสนุก อยากรู้ อยากลอง กล้าแสดงออก บ้าปิ่น ไม่อายและเอาแต่ใจตนเอง มีพฤติกรรมเลียนแบบแอบนัดเจอกันในที่ลับตา เทียวเตร่ ฟุ่มเฟือย แต่งตัวโป๊ ในช่วงตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น ส่วนใหญ่ มีความรู้สึกด้อยคุณค่าในตนเอง และรู้สึกเครียดมาก มีความกลัวผู้ปกครองตำหนิและลงโทษ ในช่วงหลังคลอดของแม่วัยรุ่น ส่วนใหญ่ มีความรักลูก ห่วงลูก ให้ผู้ปกครองช่วยเหลือลูกและยังพบว่าแม่วัยรุ่นไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ งานที่ทำมีรายได้ต่ำต้องขอค่าใช้จ่ายจากพ่อแม่

1.2 ปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องต่อการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านการบริการสาธารณสุข ด้านสื่อสารและเทคโนโลยี

1.3 ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร มี 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านสุขภาพของแม่และลูก และ 2) ปัญหาด้านสังคม

2. ความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานด้านการศึกษา หน่วยงานด้านการบริการสาธารณสุข จากครอบครัว ชุมชนและการสื่อสารออนไลน์

3. รูปแบบการป้องกันแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร มี 8 องค์ประกอบดังนี้มีรายละเอียด ดังนี้ คือ

3.1 หลักการ คือ เนื่องจากการดำเนินงานที่มีบุคคลหลายฝ่ายจึงต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอรอบด้านเพื่อปรับทัศนคติและต้องบูรณาการกิจกรรมเพื่อลดความซ้ำซ้อนโดยการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน

3.2 จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 วัตถุประสงค์ มี 2 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความร่วมมือในการดำเนินงาน คือ เพื่อสร้างความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเพื่อบูรณาการงานที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ เพื่อส่งเสริมความรู้ เจตคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องกับวัยรุ่นเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อของวัยรุ่นเพื่อรักษาพยาบาลวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์เพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ สังคม แม่วัยรุ่น

3.4 เป้าหมาย มี 2 ด้าน

1) ด้านหน่วยงานระดับอำเภอ คือ มีความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและร่วมกันบูรณาการงานโดยลดความซ้ำซ้อน

2) ด้านวัยรุ่นระดับมัธยม คือ ร้อยละของนักเรียนมีความรู้เจตคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องร้อยละการตั้งครรภ์และอัตราการป่วยโรคติดต่อของวัยรุ่นร้อยละวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ได้รับการช่วยเหลือของแม่วัยรุ่นช่วยเหลือฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ สังคม

3.5 โครงสร้าง ได้แก่ แกนนำหลัก คือ หน่วยงานด้านสาธารณสุขและคณะทำงาน ได้แก่หน่วยงาน ด้านการศึกษา ด้านสังคม

3.6 การดำเนินงาน ได้แก่

1) บทบาทแกนนำหลัก คือ การสร้างความตระหนักกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งคณะกรรมการสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องและรวมผลงานงานสรุปและรายงาน

2) บทบาทของคณะทำงาน ได้แก่ การบูรณาการงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันวางแผน บูรณาการงานส่งเสริมป้องกัน รักษา ฟื้นฟู (Planning) ร่วมกันดำเนินงาน (Doing) การส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัย อันควรการป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์การรักษาพยาบาลวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์การฟื้นฟู ร่างกาย จิตใจ และสังคมของแม่วัยรุ่น ร่วมกันตรวจสอบ (Checking) และคืนข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้องและร่วมกันปรับปรุงแก้ไข (Acting) ที่ตั้งครรภ์ได้รับการ ฝากครรภ์ ทำคลอด หลังคลอด ตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข 6) แม่วัยรุ่นรับการช่วยเหลือฟื้นฟู ร่างกาย จิตใจ และสังคมจากผลกระทบ

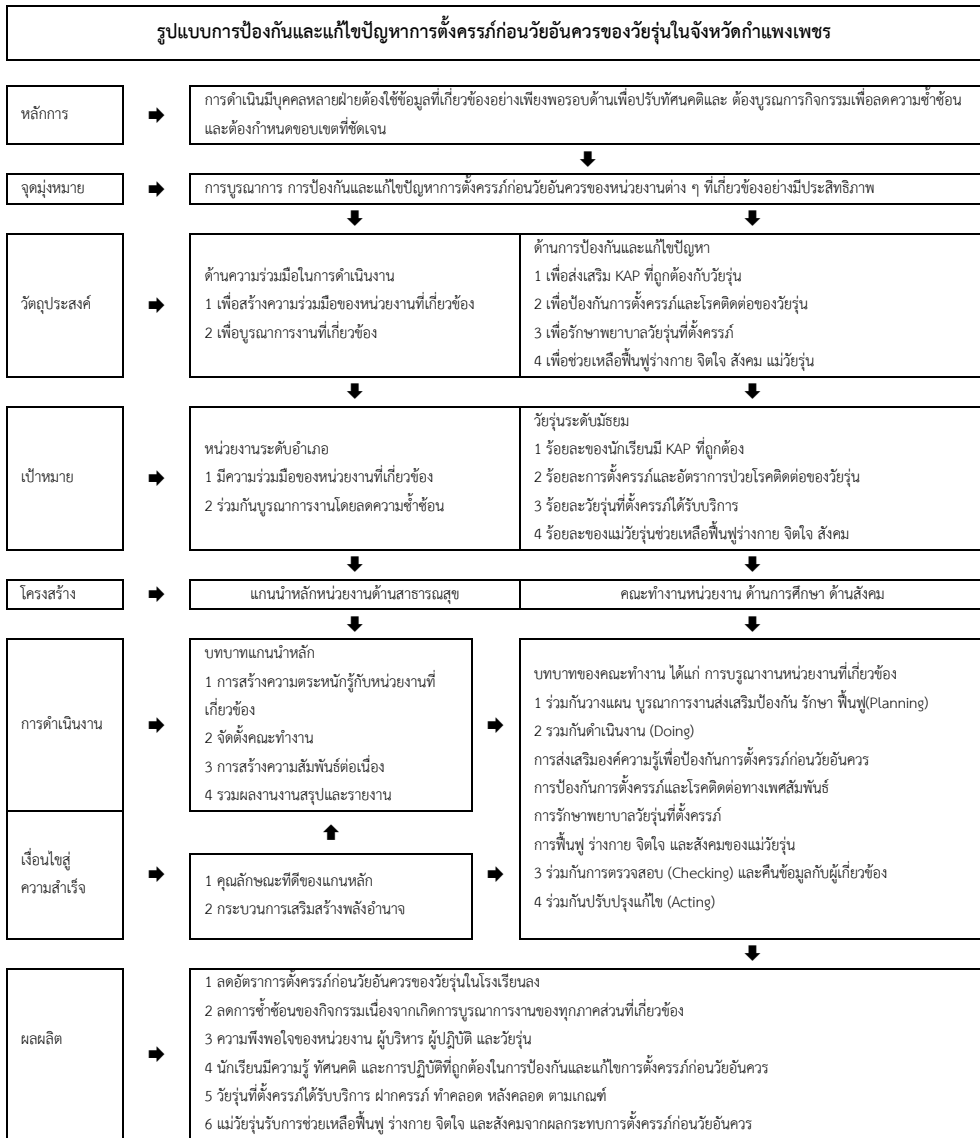
การตั้งครุฑก่อนวัยอันควรสรุป รูปแบบการป้องกันแก้ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น
ในจังหวัดกำแพงเพชร มี 8 องค์ประกอบ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

3.7 เจาะใจสู่ความสำเร็จ ได้แก่ คุณลักษณะที่ดีของแกนหลักและกระบวนการ
เสริมสร้างพลังอำนาจ

3.8. ผลผลิต ได้แก่ 1) ลดอัตราการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในโรงเรียนลง
2) ลดการเข้าซื้อของกิจกรรม เนื่องจากเกิดการบูรณาการงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3) เกิด
ความพึงพอใจของหน่วยงาน ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ และวัยรุ่น 4) นักเรียนมีความรู้ ทศนคติและการ
ปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันและแก้ไขการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร 5) วัยรุ่นที่ตั้งครุฑได้รับบริการ
ฝากครุฑ ทำคลอด หลังคลอด ตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข 6) แม่วัยรุ่นรับการช่วยเหลือ
ฟื้นฟู ร่างกาย จิตใจ และสังคมจากผลกระทบการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร

สรุป รูปแบบการป้องกันแก้ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัด
กำแพงเพชร มี 8 องค์ประกอบ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

4. ผลการประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรในภาพ
รวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินเป็นด้านๆ ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความสอดคล้อง
ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ภาพ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ก่อนวัยอันควร

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 สภาพการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นจังหวัดกำแพงเพชร

แม้วัยรุ่นจังหวัดกำแพงเพชรมีการเจริญเติบโตที่เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เร็วและพร้อมต่อการตั้งครรภ์โดยดูจากการมีประจำเดือนครั้งแรกในช่วงอายุ 10-13 ปี สอดคล้องกับผลสำรวจของ กรมควบคุมโรค (2554) ที่ระบุว่าอายุเฉลี่ยของนักเรียนหญิงเมื่อมีประจำเดือนมีช่วงอายุลดลงคือ อายุ 10-13 ปี โดยเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์ (2553: 46) ที่ได้กำหนดไว้ว่าอายุเฉลี่ยเพศหญิงที่มีประจำเดือน คือ 12-14 ปี จึงทำให้เกิดสภาวะร่างกายเป็นสาวแต่จิตใจเป็นเด็ก เป็นไปตามแนวคิดของ พรพิมล เจียมมนาครินทร์ (2539: 102-110) ที่ว่าวัยรุ่นเป็นวัยวิกฤติแห่งพัฒนาการสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ วรคามิน และคณะ (2553: 4) กล่าวว่า ปัญหาสุขภาพเกิดจากการเสียสมดุลของพัฒนาการของร่างกาย

1.2 ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นจังหวัดกำแพงเพชร

ปัญหาที่เกิดจากการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น มี 2 ประเด็น คือ 1) ปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ ผากครรภ์ซ้ำ ไม่มาตามเกณฑ์และลูกน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ 2) ปัญหาด้านสังคม คือ ต้องออกจากโรงเรียนเป็นภาระครอบครัวและการหย่าร้างซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิมศรี อานกำบัง (2552: บทคัดย่อ) ได้จำแนกลักษณะของปัญหามี 2 แบบ ได้แก่ ปัญหาแบบเฉียบพลันและปัญหาแบบต่อเนื่องโดยปัญหาแบบเฉียบพลัน คือ ปัญหาเกิดขึ้นทันที เช่น การทำแท้ง และปัญหาแบบต่อเนื่อง คือ การส่งต่อผลกระทบกันลูกโซ่ เช่น การผากครรภ์ซ้ำ รับการรับประทานยาเพิ่มเลือดซ้ำจะมีอาการชืดส่งผลให้ลูกมีน้ำหนักน้อย จากปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานต้องใช้ความรวดเร็วและระยะเวลายาวนาน จำเพาะตามปัญหานั้นๆ

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการบริการสาธารณสุข ด้านเทคโนโลยี โดยเป็นไปตามแนวคิดของ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2555: 44) ที่ระบุว่าภาคีเครือข่ายที่สำคัญในการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น ได้แก่ สถานการศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำเครือข่าย ชุมชนมีส่วนร่วม เครือข่ายเอกชน และเครือข่ายวัยรุ่น แสดงถึงความเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน

2. ความต้องการรับความช่วยเหลือในการป้องกันปัญหาจากการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น

วัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชรต้องการรับความช่วยเหลือใน 3 ประการ คือ 1) ความรู้ด้านเพศศึกษาที่ตรงความต้องการ 2) การจัดบริการสาธารณสุขที่ครอบคลุมและรวดเร็ว 3) การจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย เข้าใจ อบอุ่นเป็นไปตามแนวคิดของ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2555: 35) พบว่าวัยรุ่นควรได้รับส่งเสริมความรู้และทักษะการใช้ชีวิต เพศศึกษา ครอบครัวศึกษา จัดบริการด้านการวางแผนครอบครัว ต้องดำเนินงานทั้งในโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ข้อค้นพบนี้ เป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ นำมากำหนดกิจกรรมและสื่อถึงบทบาทของหน่วยงาน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านครอบครัว ด้านชุมชน

3. รูปแบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

รูปแบบประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงสร้าง การดำเนินงาน เงื่อนไขสู่ความสำเร็จและผลผลิต ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) หลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย 2) โครงสร้าง การดำเนินงาน เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ 3) ผลผลิต ภายใต้แนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2552) ได้ระบุว่า รูปแบบเป็นชุดของคำอธิบายสิ่งที่แสดงองค์ประกอบของโครงสร้างของความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกันเพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ สอดคล้องแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ เมตต์ การ์ธูร์จิต (2553: 4) ที่ระบุว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ 2) กระบวนการ ประกอบด้วย กิจกรรม วิธีการ นวัตกรรม 3) ปัจจัยนำออก ประกอบด้วย ผลผลิต ผลกระทบ 4) ประสิทธิภาพของรูปแบบ ประกอบด้วย ความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความเหมาะสม แสดงว่า รูปแบบนี้ กลุ่มที่ 1 เพื่ออธิบายการกำหนดทิศทางที่แน่นอน 2) กลุ่มที่ 2 เพื่ออธิบายการแบ่งบทบาทหน้าที่ ลดความซ้ำซ้อนของงานและป้องกันความขัดแย้ง 3) กลุ่มที่ 3 เพื่ออธิบายการควบคุมกำกับงาน

4. ผลการประเมินรูปแบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

การประเมินรูปแบบมีทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินทุกด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2552: 48) ได้ระบุว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบที่มีคุณภาพ คือ รูปแบบที่องค์ประกอบของรูปแบบ

ที่มีความตรงตามหลักวิชาการ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีความเป็นเหตุเป็นผลตรงตามความต้องการของผู้ใช้และสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรให้ความรู้ด้านเพศศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไปโดยการให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนด้านเพศศึกษาเพิ่มขึ้นและควรจัดให้ครูประจำชั้นและหรืออาจารย์ที่ปรึกษา มีความรู้และแนวคิดที่ดีต่อการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเพศศึกษา เนื่องจากผลการศึกษา นักเรียนเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอน อายุ 11 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) และนักเรียนเรียนเรื่องเพศศึกษาไม่เข้าใจไม่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และไม่กล้าปรึกษาเรื่องเพศกับครู ดังนั้นจึงควรเพิ่มเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงในการเรียนการสอนเพศศึกษาให้มากขึ้น

2. ส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ชุมชน ให้มีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือครอบครัว ในการเลี้ยงดูทารก เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า บุตรของแม่วัยรุ่น ส่วนใหญ่ให้พ่อแม่ผู้ปกครองเลี้ยงดู กลายเป็นภาระของครอบครัว

3. พัฒนาชุมชนอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกัน สนับสนุนและส่งเสริม การศึกษาและอาชีพให้กับแม่วัยรุ่น เนื่องจาก ผลการศึกษาพบว่า แม่วัยรุ่นไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ งานที่ทำมีรายได้ต่ำ ขอค่าใช้จ่ายจากพ่อแม่ จึงควรมีการอบรมหรือจัดหาอาชีพ เงินทุนประกอบอาชีพ เพื่อให้แม่วัยรุ่นมีอาชีพ และรายได้ที่มั่นคงอันนำไปสู่การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยต่อไปควรมีการศึกษา การทดลองใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อให้เห็นในเชิงประจักษ์ว่า สามารถนำไปใช้ได้ หรือต้องมีการปรับปรุงรูปแบบเพิ่มเติมเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรได้มีการศึกษาวิจัยการพัฒนา รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นในชนบท ซึ่งหมายถึง วัยรุ่นที่ออกจากโรงเรียนเมื่อเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในชนบท แล้วตั้งครรภ์ก่อนอายุ 20 ปี เพราะจากการศึกษาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มนี้มีมากถึงร้อยละ 70 เมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ขณะกำลังศึกษาในสถานศึกษา

3. ควรได้มีการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการดำรงชีวิตของแม่วัยรุ่นหลังคลอด หลังการ ได้รับการฟื้นฟูจากผู้ที่เกี่ยวข้องระยะหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2554). **แนวทางการจัดการทางปฏิบัติเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กองอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย. (2552). **ผู้ให้บริการที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2555). **การสร้างภาคีเครือข่าย**. กรุงเทพฯ: อักษร.
- เฉลิมศรี อานก้าบัง. (2552). **การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นหญิงในตำบลแห่งหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สาขาสาธารณสุขศาสตร์.
- ธนา ประมุขกุล. (2554). **การสร้างเครือข่าย**. [Online]. Available: www2.pol.cmu.ac.th/public/assets/attachment/section/.../20150209-02.pdf. [2558, กุมภาพันธ์28].
- บุญยี่ง มานะบริบูรณ์. (2553). **การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปาจริย์ ผลประเสริฐ และคณะ. (2554). **แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสและการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดกำแพงเพชร**. วิจัยทุนสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 จังหวัดลพบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). **วัยรุ่น**. นนทบุรี: บุ๊คพ้อย.
- มานะ อัครบัณฑิต. (2553). **รูปแบบการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการตรวจราชการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ**. [Online]. Available: www.lopburi2.go.th. [2556, กรกฎาคม 26].
- เมตต์ การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม**. นนทบุรี: บุ๊คพ้อย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คำสมัย.
- วีโรจน์ อารีย์กุล. (2553). **การดูแลสุขภาพและการให้คำแนะนำวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, สำนักงานกิจการ.

- ศศิ กฤษณะพันธ์. (2557). **การพัฒนาระบบวัยรุ่นตั้งครรภ์แบบองค์รวม**. [Online]. Available: www.hospital.tu.ac.th/PlanTUHosWeb/data/.../CQI_2557/57_007.pdf. [2558, มีนาคม 18].
- สมศักดิ์ วรรคามิน และคณะ. (2553). **การดูแลสุขภาพแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, สำนักงานกิจการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. (2554). **รายงานจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา เขต 41 ปี 2554**. [Online]. Available. www.gotoknow.org. [2558, เมษายน 12].
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร. (2556). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2556**. กำแพงเพชร: ศรีลัทธิ.
- สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์, กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข. (2553). **คู่มือการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อุทัย บุญประเสริฐ และคณะ. (2550). **รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row.